

М. А. Стельмашева
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
м. Київ

**ФРАНКОМОВНІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ КІНЦЯ XVII –
ПОЧАТКУ XX ст. У ФОНДАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Колекція зарубіжних періодичних видань кінця XVII – початку XX ст., що зберігається в фондах НБУВ, є найбільшою та найповнішою в Україні. Чільне місце в цьому зібранні займає франкомовна періодика: лише у Відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ зберігається 29207 прим. періодичних та продовжуваних видань, які видавалися у Франції, Бельгії, Швейцарії, Канаді та Росії протягом трьох століть.

Формування та комплектування національного бібліотечного фонду на перших етапах розвитку відбувалося за рахунок ліквідованих, націоналізованих і реорганізованих державних і приватних закладів, книгозбірень, освітніх та релігійних установ. Велике значення мали книгообмінні зв'язки із зарубіжними видавництвами, науковими установами, книгозбірнями, дари приватних осіб.

Початком міжнародних книгообмінних зв'язків НБУВ став 1923 р., коли були встановлені наукові контакти з найзначнішими бібліотеками та видавництвами країн Західної Європи. Тоді ж за кордон відправили український “Книжковий вісник”. У свою чергу, французьке видавництво “Hachette” у 1924 р. вперше виконало замовлення на зарубіжну літературу для Бібліотеки. З того часу почалися надходження до України 25-ти найменувань періодичних видань. У 1927 р. налагоджується книгообмін з Національною бібліотекою та Академією наук Франції, з Інститутом слов'янознавства у Парижі.

Проте у періоди ідеологічних чисток, особливо у 20–30-х роках минулого століття, національний бібліотечний фонд зазнав значних руйнацій: книжкові зібрання та колекції багатьох відомих

українських учених та державних діячів були розпоршені по спеціалізованих відділах Бібліотеки, потрапили до обмінного фонду.

Фонди НБУВ налічують нині близько 1200 найменувань франкомовних періодичних та продовжуваних видань кінця XVII – початку XX ст. Вони представлені в основному книгосховищі НБУВ, у фондах спеціалізованих відділів, зокрема в фондах Відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій. Видання входять до складу історичних колекцій М. Бунге, М. Костомарова, І. Сікорського, С. Маслова та інших діячів, зібрань бібліотек Університету св. Володимира, Київської духовної академії, книгозбірень відомих середніх навчальних закладів, бібліотек Києво-Печерської лаври, Михайлівського Золотоверхого, Видубицького та Покровського монастирів.

Репертуар франкомовної періодики кінця XVII – початку XX ст. у фондах НБУВ репрезентований, головне, комплектами книг та журналів з природничо-наукової тематики, суспільних наук, техніки, сільського господарства та медицини. Серед них:

Annales des mines. – P., 1816.

Annales des sciences naturelles. – P., 1824.

Bibliographie nationale française. – P., 1811.

Bulletin de la Société geologique de France. – P., 1830.

Journal des mathématiques pures et appliquees. – P., 1836.

Journal des savants. – P., 1692.

Mercure historique et politique. – La Haye, 1742.

Revue archéologique. – P., 1844.

Revue horticole. – P., 1829.

Інформацію про зарубіжні періодичні видання НБУВ можна отримати в генеральному алфавітному та систематичному каталогах періодичних зарубіжних видань, а також у багатотомному друкованому зведеному алфавітному каталозі “Зарубежные периодические издания в фондах ЦНБ и библиотек научных учреждений АН УССР”, що містить інформацію про зарубіжні періодичні і продовжувані видання з 1665 по 1989 р., а також у систематичному покажчику до каталогу за 1985–1989 рр., який вийшов у 1990–1992 рр. у 4-х випусках:

Природничі науки (1990).

Техніка. Технічні науки (1990).

Сільське та лісове господарство. Охорона здоров'я. Медичні науки (1990).

Суспільні науки. Журнали універсального змісту (1992).

Створення у Відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій Сектору організації фонду іноземної літератури є важливим етапом для реалізації програми розкриття колекцій, зокрема франкомовних, їх опрацювання та введення у науковий обіг. Базовим для Сектору став масив іноземної літератури, виділений у 1995 р. з Відділу обмінно-резервного фонду НБУВ (обсяг у 230 тис. німецько-, франко-, польськокомовних та інших видань).

Франкомовний фонд (налічує 62800 од. зб.) містить багато рідкісних та цінних видань, серед яких універсальні та спеціалізовані енциклопедії й довідники, відомі мовні та універсальні словники, а також філософська, теологічна та художня література, путівники, атласи, періодичні видання кінця XVII – початку XX ст.

Франкомовні періодичні та продовжувані видання кінця XVII – початку XX ст. (1144 найменувань) стосуються, головне, суспільних наук (половина видань колекції), а також науково-природничої тематики, техніки, медицини та сільського господарства. Це такі відомі журнали з багаторічними комплектами, як:

Mercure de France. – P., 1817.

Revue des cours littéraires et de la France et de l'étranger. – P.

Revue des deux mondes. – P., 1831.

Revue étrangere. – P.

(література).

Annuaire historique universel ou histoire politique. – P., 1818.

Journal asiatique. – P., 1822.

Mercure historique et politique. – La Haye, 1742.

(історія);

L'Anthropologie. – P., 1890.

Bulletins et Mémoires de la Société d'anthropologie de Paris. – P., 1859.

(антропологія);

Annuaire de l'Institut de droit. – P.

Revue critique de législation. – P., 1853.

(право);

L'illustration. – P., 1843 .

Revue des traditions populaires. – P., 1886.

(мистецтво, етнографія);

Annales de philosophie Chrétienne. – P.
L'Union Chrétienne. – P., 1859.
(релігія).

Особливу увагу привертає до себе журнал “Revue des deux mondes”, який було засновано 1831 р. у Парижі. У фондах сектору зберігається понад 4 тис. цих журналів за 1839–1917 рр. З 1850 р. почав виходити додаток до журналу “Annuaire des deux mondes”. У виданнях поряд з французькими письменниками О.Дюма, В.Гюго, Жорж Санд, П. Меріме друкувалися й відомі українські автори – В. Антонович, М. Костомаров, І. Лучицький, М. Грушевський, Марко Вовчок, Ф. Вовк та ін. На сторінках цього журналу відомий французький історик А. Рамбо опублікував статтю про свою подорож до Києва та участь в Археологічному з'їзді, що проходив в Університеті св. Володимира у 1874 р.; спогади про Севастополь та Херсонес; розвідку “Україна та її ліричні пісні, останні кобзарі”, присвячену українській народній поезії та стародавнім баладам.

Серед журналів природничо-наукового напрямку треба назвати такі видання з багаторічними комплектами:

Annales de chimie et de physique. – P., 1818.
Annales de la Société entomologique de France. – P., 1832.
Bulletin de la Société de géographie de France. – P., 1822.
Cosmos. – P., 1857.
Nature. – P., 1873.
Revue scientifique. – P., 1881.
Revue zoologique. – P., 1844.
Серед журналів технічного профілю такі:
Annales des ponts et chaussés: Mémoires et documents. – P., 1831.
Revue générale des chemins de fer. – P., 1878.
Revue industrielle. – P., 1870.
Revue de métallurgie. – P., 1904.
Revue scientifique et industrielle. – P., 1840.
Видань з сільського господарства репрезентовані, зокрема:
Annales de l'agriculture Française. – P., 1796.
Bulletin de statistique agricole et commerciale. – Roma., 1910.
Медичні науки представлені у таких журналах, як:
Archives générales de médecine. – P., 1823.
Journal de chirurgie. – P., 1908.
Monde médicale. – P., 1891.

-
- Semaine médicale. – P., 1881.
Матеріали стосовно України містяться в таких виданнях:
Annales des nationalités. – P., 1912.
L'Anthropologie. – P., 1890.
Bulletins et Mémoires de la Société d'anthropologie de Paris. – P., 1859.
Bulletin de la Société de géographie de France. – P., 1822.
Journal des savants. – P., 1692 .
Mercure de France. – P., 1817.
Mercure historique et politique. – La Haye, 1742.
Revue. – P., 1893.
Revue des deux mondes. – P., 1831.
Revue independante. – P., 1842.
Revue des traditions populaires. – P., 1886.

Подальші дослідження франкомовної періодики сприятимуть розкриттю та популяризації великого інформаційного масиву франкомовного фонду, допоможуть краще ознайомитися з історією, традиціями, культурою Франції, її зв'язками з Україною.